

HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

1 / 2004

ALUETALOUS JA ELINKEINOELÄMÄ

Tuotannon kasvu
vahvistuu Helsingin
seudulla

ASUNTOMARKKINAT

Muuttoliike nostaa
asuntojen hintoja
kehyskunnissa

TYÖMARKKINAT

Kaupan alalla kasvua,
mutta teollisuudesta
katoaa työpaikkoja

LIIKENNE

Joukkoliikenteen käyttö
väheni

YMPÄRISTÖ

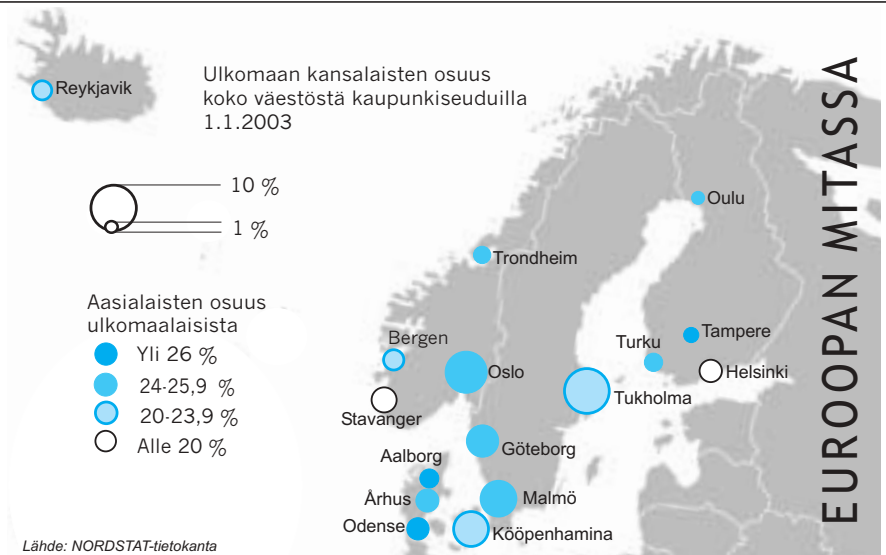
Jätteiden lajittelu vähentää
sekajätteen määrää

VALOKIILASSA

Elina Parviainen

Ulkomaalaisten elinot
pääkaupunkiseudulla

Ajankohtaiskatsaus seudun kehitykseen 3.3.2004

Ulkomaalaiset Pohjoismaissa

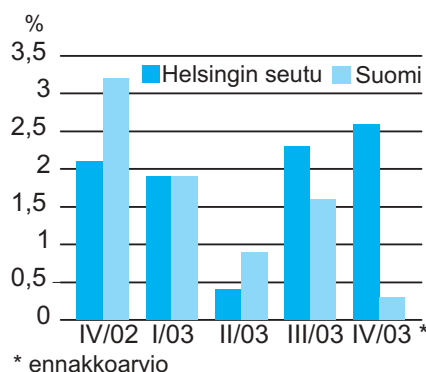
Vuonna 2003 ulkomaan kansalaisten osuus koko väestöstä oli suuri (7–9 prosenttia) Oslon, Kööpenhaminan, Malmön ja Tukholman seuduilla verrattuna muihin pohjoismaisiin kaupunkiseutuihin. Helsingin seudulla ulkomaan kansalaisten osuus oli vain 4 prosenttia.

Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta Tanskaan, Suomeen ja Islantiin muutetaan eniten EU:n ulkopuolisesta Euroopasta ja Norjaan ja Ruotsiin muista Pohjoismaista. Bergenin ja Trondheimin seuduilla aasialaisten osuus kaikista ulkomaalaisista oli suurempi kuin EU:n ulkopuolisesta Euroopasta tulleiden osuus. Malmön seudulle muutettiin tyypillisesti EU:n ulkopuolisesta Euroopasta.

Aasialaisten osuus kaikista ulkomaalaisista vaihtelee 15–32 prosentin välillä. Aasialaisten osuus oli suurin Odensen, Aalborgin ja Tampereen seuduilla. Tampereen seudulla jopa 29 prosenttia (1 706 henkilöä) ulkomaalaisista tuli Aasiasta kun Helsingin seudulla vastaava osuus oli noin 19 prosenttia (9 475 henkilöä).

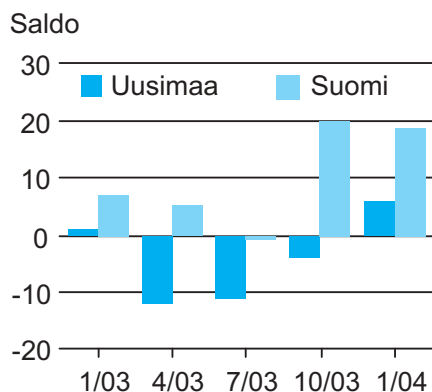
Pääkaupunkiseudulla maahanmuuttajia (ml. paluumuuttajat) oli enimmillään loka–joulukuussa 1 459 henkilöä. Tammi–marraskuussa Suomesta haki turvapaikkaa 2 739 henkilöä eli noin 7 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana (UNHCR). Pakolaisten osuus maahanmuuttajista oli kuitenkin pieni. Pääkaupunkiseudun kunnat vastaanottivat pakolaisia tammi–elokuussa Espoossa 56, Helsingissä 103, Kauniaisissa 3 ja Vantaalla 30 henkilöä (Työministeriö).

Tuotannon volyyymi
Muutos (%) edellisestä vuodesta

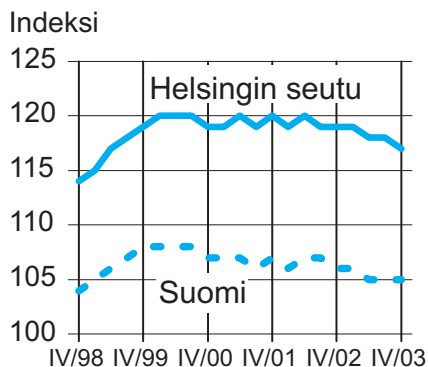
Lähde: Tilastokeskus ja Seppo Laakso

Teollisuuden ja rakentamisen odotukset
suhdannenäkymistä
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Teollisuuden ja työnantajain keskusliitto (TT), suhdannebarometri

Tehdyt työtunnit
Indeksi (I/93 = 100)

Lähde: Tilastokeskus

ALUETALOUS JA ELINKEINOELÄMÄ

Palvelujen suotuisa kehitys vahvisti taloutta

Tuotanto kasvoi Helsingin seudulla ennakoarvion mukaan 2,6 prosenttia edellisvuodesta vuoden 2003 viimeisellä neljänneksellä. Kasvu vahvistui vuoden loppua kohti. Tuotanto lisääntyi Helsingin seudulla viime vuoden lopulla selvästi enemmän kuin koko maassa. Kasvu perustui kaupan, rakentamisen sekä liike-elämän ja kotitalouksien palveluiden suotuisaan kehitykseen. Sen sijaan teollisuuden tuotanto polki edelleen paikallaan.

Suhdanneodotukset kohentuneet

Yhdysvaltain nousu ei ole vielä tarttunut euroalueeseen. Kasvu uhkaa pysähtyä ja investoinnit pysyvät jäissä, jos euro pysyy vahvana. Suomen näkymät ovat kuitenkin euroalueen keskiarvoa vaivoisimmat. Teollisuuden luottamusindikaattori on nyt sekä Uudellamaalla että koko maassa selvästi positiivinen. Suhdannenäkymien saldoluku oli Uudellamaalla tammikuussa 6, kun saldoluku oli vielä viime lokakuussa -4. Uudenmaan teollisuusyritysten suhdannekuva on kuitenkin edelleen koko maata synkempi.

Myyntihinnat laskevat teollisuudessa jo kolmatta vuotta TT:n suhdannebarometrin mukaan. Hintojen lasku liittyy todennäköisesti globalisaatioon ja talouden rakennemuutoksiin. Esimerkiksi työvältainen tuotanto siirtyi lähemmäksi markkinoita ja pienten tuotantokustannuksien maihin, kuten Kiinaan. Kuluttajalle hintojen lasku on hyvä uutinen mutta tuottajalle ei. Yritysten kannattavuus laskee, ja tämä puolestaan voi heikentää kuluttajienkin asemaa.

Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen tilauskirjat ovat ohentuneet viime vuoden lopulla tulleista uusista tilauksista huolimatta. Uudenmaan yritysten tuotantomäärät kasvoivat kuitenkin loppuvuodesta, ja tuotannon kasvun ennakoidaan vauhdittuvan kausitekiä huomioon ottaen lähikuukausien kuluessa.

Henkilökunnan ja investointien määrä on pienentynyt heikon kysynnän vuoksi. Työvoimaa ja investointeja ennakoidaan vähennettävän myös lähikuukausien aikana. Sen sijaan vientitilauksia odotetaan selvästi lisää, ja viennin ennakoidaan edelleen piristävän.

Jo puolet pääkaupunkiseudun kuluttajista uskoo työttömyyden kasvuun

Kuluttajien taloudelliset mielialat ovat elpyneet marraskuun notkahduksen jälkeen. Kuluttajien luottamusindikaattori vahvistui pääkaupunkiseudulla, ja kuluttajien luottamus oli joulukuussa pääkaupunkiseudulla hieman korkeammalla tasolla (12,8) kuin koko maassa (12,2). Verohelpotukset ja esimerkiksi autojen hinnan lasku vaikuttavat välillisesti uskoon oman talouden positiivisesta kehityksestä.

Työttömyyden uskotaan lisääntyvän pääkaupunkiseudulla seuraavan 12 kuukauden aikana. Työttömyyden kasvuun uskoi jo lähes puolet pääkaupunkiseudun kuluttajista. Vain noin prosentti uskoi työttömyyden vähenemiseen.

Joulukuussa noin kolmannes koko maan ja pääkaupunkiseudun kuluttajista uskoi, että Suomen taloustilanne paranee vuoden 2004 kuluessa. Oman taloutensa kohentumiseen luotti 30,6 prosenttia pääkaupunkiseudun kuluttajista, ja vain 8,5 prosenttia pelkäsi taloutensa huononevan vuoden kuluessa. Kotitalouksilla olikin joulukuussa runsaasti viihde-elektroniikan ostoaikeita, asunnon korjausaikeita ja matkailusuunnitelmia. Jo 17 prosenttia koko maan kotitalouksista harkitsi digiboksin hankintaa lähikuukausina. Säästämisen arvioi todennäköiseksi noin 78 prosenttia koko maan ja noin 80 prosenttia pääkaupunkiseudun kuluttajista.

Asunnon ostoaikeet vaihtelevat. Syyskuussa asunnon ostoa harkitsi seuraavan 12 kuukauden aikana pääkaupunkiseudulla 9,8 prosenttia ja joulukuussa 6,3 prosenttia kotitalouksista. Saman suuntainen kehitys havaitaan myös muualla maassa. Asunnon ostoaikeita oli myös selvästi vähemmän kuin vuoden alussa.

Liikevaihto ja palkkasummien yhteistrendi kasvaa

Helsingin seudun liikevaihto kasvoi vuoden viimeisellä neljänneksellä lähes 5 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Suhteellisesti eniten liikevaihto kasvoi moottoriajoneuvojen kaupassa, jossa liikevaihto lisääntyi lokakuussa 17 prosenttia. Liikevaihdon kasvu oli hitainta 'ympäristöhuolto, järjestötoiminta, virkistys ja muut palvelut' -alalla.

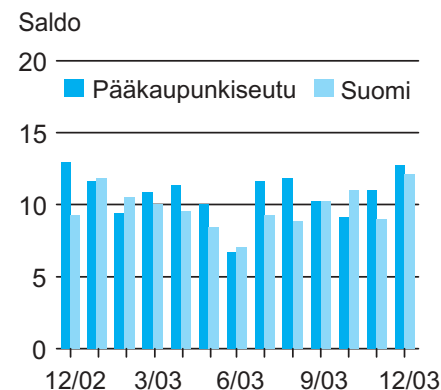
Palkkasummien yhteistrendi on tasaisen kasvava. Palkkasummat kasvoivat Helsingin seudulla loka-joulukuussa 2,5 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Palkkasummat kasvoivat lokakuussa kaikilla tarkasteltavilla aloilla lukuun ottamatta liikenne- ja kuljetusalaa. Marraskuussa palkkasumma kasvoi eniten julkisen hallinnon alalla (15 %), mutta laski teollisuudessa ja rakentamisessa (-3 %), liikenteen ja kuljetuksen alalla (-2 %) sekä hotelli- ja ravintolatoiminnassa (-8 %) edellisvuoteen verrattuna.

ASUNTOMARKKINAT

Muuttoliike nostaa asuntojen hintoja kehyskunnissa

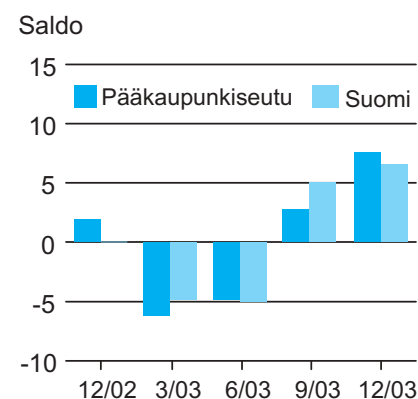
Vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat nousivat loka-joulukuussa koko maassa 7,4 prosenttia, kehysalueella 7,9 prosenttia ja pääkaupunkiseudulla 8,4 prosenttia viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Eniten asunnot kallistuivat Helsingissä, 9 prosentilla.

Kuluttajien luottamusindikaattori

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

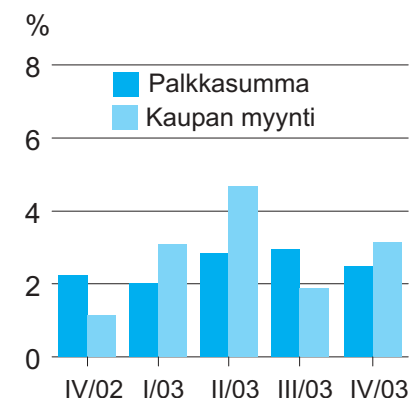
Kotitalouksien odotukset Suomen talouden kehityksestä, tuleva vuosi

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

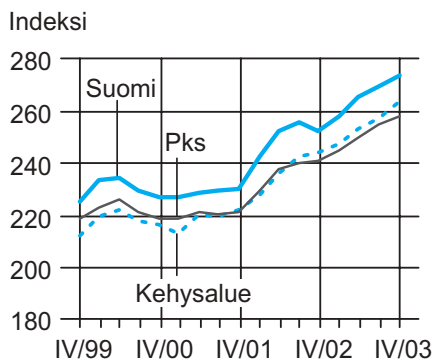
Palkkasumma ja kaupan myynti Helsingin seudulla

Arvon muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, liikevaihto- ja palkkatiedot

Vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat, indeksi (1983=100)

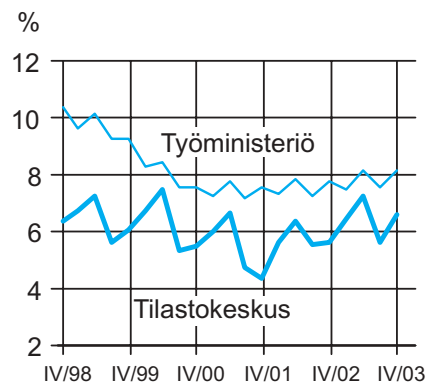

Lähde: Tilastokeskus, asuntojen hinnat

Omistusasuntojen kysyntä on pysynyt edelleen korkeana matalan korkotason takia, muuttoliikkeen seuraukset näkyvät eritoten kehyskuntien asuntojen hinnoissa. Vantaalla ja kehysalueella neliöhinnat nousivat loka–joulukuussa vuositasolla noin kaksi prosenttiyksikköä enemmän kuin alkusyksynä. Vuoden 2002 loka–joulukuuhun verrattuna vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat nousivat Vantaalla 8,3 prosenttia. Myös rivitalot kallistuivat tuntuvasti Helsingissä ja Espoossa, koska kohtuuhintaisen kaavoitetun tonttimaan kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa.

Matala korkotaso alentaa omistusasunnon hankintakynnystä ja kasvattaa vuokra-asuntojen tarjontaa. Lisääntyneen tarjonnan vaikutukset näkyivät jo kunnallisessa asuntonomossa. Viime vuonna Helsingin kaupungin vuokra-asunnon sai jo noin 30 prosenttia hakijoista kun vuotta aikaisemmin vastaava osuus oli noin 24 prosenttia. Espoossa kaupungin vuokra-asunnon saaneiden osuus pysyi lähes ennallaan. Asunnon sai noin 49 prosenttia hakijoista. Vantaalla vuokra-asunnon saaneiden osuus hakijoista kasvoi edellisvuodesta 6,4 prosenttia. Asunnon sai noin 43 prosenttia hakijoista.

Työttömyysaste (%) Helsingin seudulla

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja Työministeriö, työnvälitystilasto

TYÖMARKKINAT

Työttömien määrä kasvaa

Työttömyysaste oli Tilastokeskuksen otospohjaisen työvoimatutkimuksen mukaan loka–joulukuussa Helsingin seudulla 6,6, Helsingissä 7,1 ja koko maassa 8,2 prosenttia. Työministeriön mukaan työttömyysaste oli joulukuun lopussa Helsingissä noin 9, Espoossa ja kehysalueella lähes 7 ja Vantaalla noin 8 prosenttia. Koko maan työttömyysaste oli lähes 12 prosenttia. Sekä Tilastokeskuksen että Työministeriön luvut osoittavat työttömyyden kasvua edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

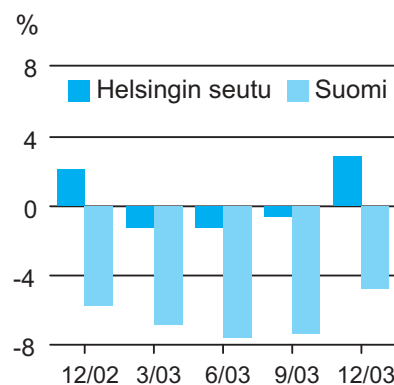
Nuorisotyöttömyyden kasvu taittunut, Vantaalla lisää pitkäaikaistyöttömiä

Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi Helsingissä vajaat pari prosenttia edellisen vuoden lopusta; joulukuussa nuoria oli työttömänä 2 238 henkilöä. Vuoden 2003 kolmena edeltävänä neljänneksenä nuorten työttömien määrässä tapahtunut raju lisäys tasoittui paitsi pääkaupungissa niin myös muualla maassa. Helsingin seudulla nuorisotyöttömyys kasvoi lähes 4 prosentilla ja koko maassa vajaalla prosentilla.

Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi Vantaalla joulukuussa lähes 13 prosentilla edellisvuoteen verrattuna. Myös Espoossa pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi yli 4 prosentilla vastaavana ajankohtana. Helsingissä yli vuoden työttömänä olleita oli joulukuun lopussa runsaat 8 500 henkilöä, mikä oli noin prosentin enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömien osuudet koko työvoimasta olivat Helsingissä ja koko maassa noin kolme prosenttia, Espoossa, Vantaalla ja kehysalueella noin kaksi prosenttia.

Pitkäaikaistyöttömyys

Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Työministeriö, työnvälitystilasto

Avoimia työpaikkoja tarjolla niukasti

Joulukuun lopussa Helsingin seudun työvoimatoimistoihin ilmoitettiin avoimia työpaikkoja runsaat 13 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten. Työministeriön mukaan työvoimatoimistoihin ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrä laski myös koko maassa lähes 3 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Kaupan alalla kasvua, mutta teollisuudesta katoaa työpaikkoja

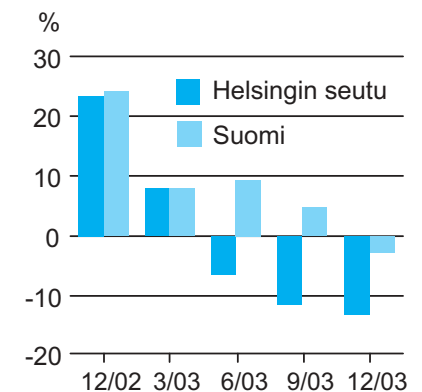
Työllisiä oli loka–joulukuussa Helsingin seudulla runsaat 2 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vantaalla määrä aleni 1,6 prosenttia ja Helsingissä ja Espoossa noin 3 prosenttia. Kehysalueella työllisten määrä pysyi lähes ennallaan, ja koko maan työllisten määrä laski vajaalla prosentilla. Kokonaan työvoiman ulkopuolella loka–joulukuussa Helsingin seudulla oli 6,5 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Osa työvoimasta on luultavasti jäänyt pois hiljentyneiltä työmarkkinoilta vapaaehtoisesti esimerkiksi opiskelemaan tai hoitamaan kotia.

Vaikka Helsingin seudun työllinen työvoima laski, niin kaupan työllinen työvoima kasvoi loka–joulukuussa lähes 8 prosentilla edellisvuoteen verrattuna. Mikäli kauppa saa vetoapua suunnitelluista veronkevennyksistä, työpaikkojen määrä kasvane edelleen. Kaupan kasvua ruokkii myös se, että BKT:n odotetaan kasvavan edellisvuosia enemmän, vaihtotase-ennuste on positiivinen, uudisrakentaminen on nousussa ja kotitalouksien luottamus omaan talouteen on edelleen hyvä. Kiivaana käyvä autokauppa on jo tuonut alalle lisää työpaikkoja.

Teknoliateollisuus käsittää noin puolet Suomen teollisuudesta. Teknoliateollisuuden työllisyys on romahtanut Suomessa kahdessa vuodessa noin 17 000 hengellä. Samansuuntainen kehitys nähdään myös Helsingin seudun teollisuuden työllisen työvoiman määrässä, joka laski vuoden viimeisellä neljänneksellä noin 7 prosentilla edellisvuoteen verrattuna. Kyseisenä ajanjaksona teollisuudesta katosi seudulla noin 5 800 työpaikkaa.

Työvoimatoimistoihin ilmoitetut avoimet työpaikat

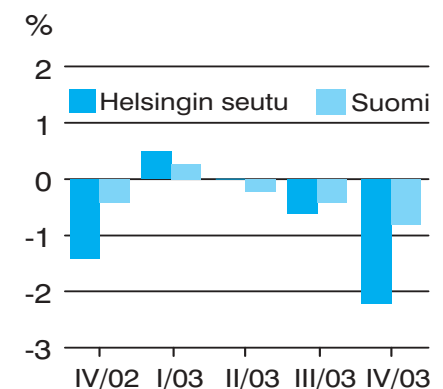
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Työministeriö, työnvälitystilasto

Työllinen työvoima alueittain

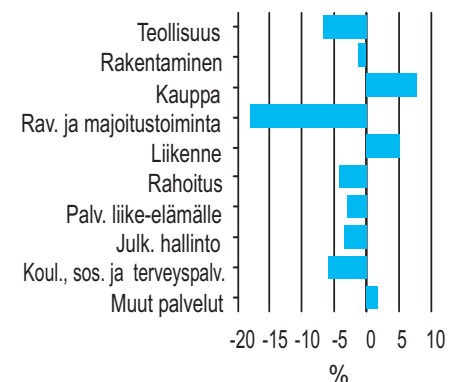
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Työministeriö

Toimialojen kehitys Helsingin seudulla

Työllisen työvoiman muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

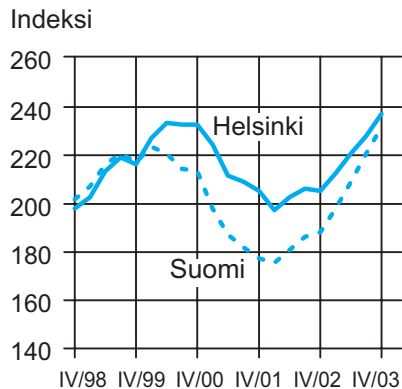
VÄESTÖ

Muutot suuntautuvat Kirkkonummelle, Nurmijärvelle ja Tuusulaan

Vauvabuumi jatkuu pääkaupunkiseudulla. Vuonna 2003 alueella syntyi yhteensä 12 232 vauvaa, joista vuoden viimeisellä neljänneksellä Espoossa 775, Vantaalla 606 ja Helsingissä 1 500 vauvaa.

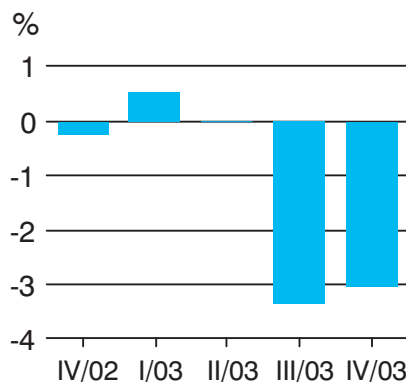
Muutto jatkuu vilkkaana. Loka–joulukuussa Helsingin väestön kokonaisuutos oli lähes 400 henkilöä tappiolla. Kuntien välinen muuttotappio oli Helsingissä 920 ja koko pääkaupunkiseudulla 1 031 henkilöä.

Autojen ensirekisteröintien lukumäärä Indeksi (I/1993=100)

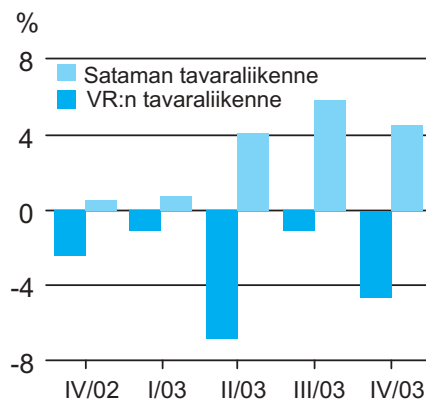
Lähde: Tilastokeskus

HKL:n matkustajat Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Helsingin kaupungin liikennelaitos (HKL)

Ulkomaan tavaraliikenne Helsingin satamissa ja VR:n tavaraliikenne pääkaupunkiseudun asemilla Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Helsingin satama ja VR

Tilastokeskuksen väestön neljännesvuositilaston mukaan väestö muutti loppuvuodesta Vantaalle, Nurmijärvelle ja Espooseen, joissa väestön kokonaismuutokset olivat suurimmat. Kun väestön kokonaismuutosta tarkastellaan vuositasolla, niin suurimmat kasvukunnat olivat Tuusula (590), Kirkkonummi (754), Nurmijärvi (1 118), Vantaa (2 134) ja Espoo (2 583). Esimerkiksi Nurmijärvelle muutti vuoden 2003 aikana 2 611 henkilöä, ja alueella syntyi 475 uutta kuntalaista.

LIIKENNE

Veroale vauhdittaa autokauppaa

Monilla autokaupoilla on nyt todennäköisesti hallit täynnä käytettyjä autoja, sillä uusien autojen rekisteröintien määrät kasvavat edelleen. Loka-joulukuussa autoja rekisteröitiin Helsingissä lähes 21 ja koko maassa lähes 30 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Joukkoliikenteen käyttö väheni

Matkustajamäärät joukkoliikenteessä ovat vähentyneet vuodesta 2002 vuoteen 2003. Syytä tähän ovat mm. työttömyyden ja autokannan kasvu. Matalat korot ja autoverotuksen keveneminen kasvativat Helsingin autokantaa kaksi prosenttia edellisvuodesta. Joukkoliikennettä käyttävien määrä väheni keskustaan suuntautuvilla matkoilla aamun ruuhkatunteina 5 prosenttia ja koko vuorokauden aikana keskustan rajalla 4 prosenttia vuoteen 2002 verrattuna. HKL vähentääkin vuoroja keskimäärin kolme prosenttia, mikä vastaa HKL:n matkustajamäärän pudotusta loka-joulukuussa. Junaliikenteessä matkustajamäärät kasvoivat, mutta bussiliikenteessä vähenivät. Kaikkiaan seutuliikenteen matkustajamäärä vuonna 2003 laski noin prosentilla vuoteen 2002 verrattuna.

Laivarahdin kasvu ei näy rautateiden kuljetuksissa

Vaikka rautateillä kuljetettiin viime vuonna tavaraa ennätyskelliset tonnit, kasvu ei ulottunut Helsingin asemien kautta kulkeviin toimituksiin. Koko maan korkeat kasvuluvut selittyvät itärajan yli lisääntyneillä puutavaran raidekuljetuksilla. Rautateiden tavaraliikenne Helsingin asemilla supistui 4,6 prosenttia vuoden viimeisellä neljänneksellä vuoteen 2002 verrattuna. Helsingin satamien tavaraliikenne kasvoi samaan aikaan noin 4,6 prosenttia. Näiden lukujen valossa näyttäisi siltä, että kasvava osa satamiin tulevista konteista lastataan rekka-autoihin junien sijaan.

YMPÄRISTÖ

Jätteiden lajittelu vähentää sekajätteen määrää

Yritykset lajittelevat nykyisin aikaisempaa tarkemmin jätteensä, koska lajittelemattoman jätteen vieminen kaatopaikalle maksaa enemmän kuin lajitellun jätteen. YTV:n jätteenkäsittelykeskukseen Ämmässuolle tuodaankin nyt aikaisempaa vähemmän sekajätettä, mikä laskee YTV:n jätteistä saamaa tuloa. Käsittelykeskukseen tuodun sekajätteen määrä väheni loka-joulukuussa noin 11 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna.

Osa jätteistä viedään muualle kuin YTV:n käsittelykeskukseen, joten toistaiseksi on vaikeaa arvioida onko sekalaisen yhdyskuntajätteen määrän väheneminen todellinen ja pysyvä suuntaus. YTV:n mukaan ainakaan kotitalouksien jätemäärä ei ole muuttunut viime vuosina olennaisesti.

Tosin YTV:n omien asiakkaiden jätemäärissä on siirtymää sekajätteestä hyötyjätteisiin, kuten on ollut tarkoituskin. Sekajätteen korkeammalla hinnoittelulla pyritään ohjaamaan kotitaloudet jätteiden synnyn ehkäisemiseen sekä jätteen lajitteluun ja sitä kautta hyötykäyttöön.

Vuonna 2002 YTV:n jätteenkäsittelykeskukseen tuotiin jätettä 677 918 tonnia ja vuotta myöhemmin enää 596 564 tonnia. Käsittelykeskukseen vastaanotetun jätteen kokonaismäärä ei kuitenkaan enää laskenut vuoden viimeisellä neljänneksellä vuoden 2002 loka-joulukuuhun verrattuna.

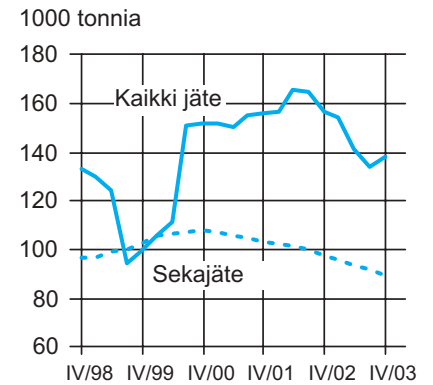
Liikenne pahin saastuttaja

Suurten kaupunkien keskustoissa hengitetään Suomen huonointa ilmaa. Etenkin liikenteen pako kaasut ja pöly heikentävät ilmanlaatua. Liikenteen määrän kasvu on myös osittain kumonnut autojen tekniikan kehityksen tuomat ympäristöedut.

Lokakuussa ilmanlaatu oli pääkaupunkiseudulla melko hyvä. Kylminä ja heikkotuulisina pakkasaa muina ilmansaasteet tosin kerääntyivät eivätkä päässeet laimenemaan seisovan ilman vuoksi. Marraskuussa ilma oli puhdasta, koska leuto ja kostea sää pesi saasteet ilmasta. Joulukuun ilmanlaatua heikensivät tyynät säätilanteet ja kuun aikana muutaman kerran esiintyneet inversiot. Kun maanpinnan lämpötila on kylmempi kuin ylempänä oleva ilma, ilma ei pääse kunnolla sekoittumaan, vaan liikenteen päästöt jäävät hengityskorkeudelle.

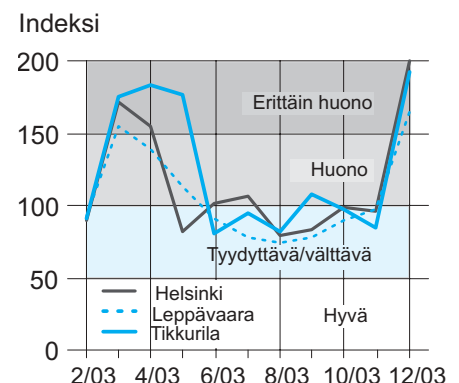
Pääkaupunkiseudulla hiukkasille sallitun raja-arvon ylityksiä on vuonna 2003 kertynyt Töölössä 21, Leppävaarassa 15 ja Kauklahdessa 5 kappaletta. Numeroarvo saa ylittyä korkeintaan 35 kertaa kalenterivuodessa.

YTV:n jätteenkäsittelykeskuksessa vastaanotettu jäte

Lähde: YTV

Ilmanlaatuindeksi Kuukauden maksimiarvot vuonna 2003

Lähde: YTV

Ulkomaalaisten elinolot pääkaupunki- seudulla

Ulkomaalaisten määrä Suomessa on kasvanut. Kasvavan väestömäärän vuoksi ajankohtaisen tiedon tarve ulkomaalaistaustaisten elinoloista on lisääntynyt. Kattavasta ja laadukkaasta tilastoaineistosta on kuitenkin ollut puutetta. Tässä artikkelissa tarkastellaan pääkaupunkiseudulla asuvan ulkomaalaisväestön määrää, toimeentuloa ja asumisoloja. Käytetyt tiedot ovat vuodelta 2000.

Suurin joukko ulkomaalaisista tulee Suomeen Euroopasta

Ulkomaalaisten määrä on Suomessa kasvanut 1990-luvulta tasaiseen tahtiin. Ulkomaalaisia on muuttanut joka puolelle Suomea, mutta pääkaupunkiseutu on saanut muuttovirrasta suuremman osan. Pääkaupunkiseudulla asui vuoden 2000 lopussa yhteensä 48 000 ulkomaalaistaustaista henkilöä¹. Yli puolet ulkomaalaistaustaisista (63 %) oli syntynyt Euroopassa, ja seuraavaksi eniten oli Kaukoidässä sekä Afrikassa syntyneitä. Eurooppalaisista maahanmuuttajista valtaosa oli lähtöisin Kaakkois- ja Itä-Euroopasta, kun taas afrikkalaisista suurin osa oli Saharan eteläpuolisesta Afrikasta.

Suomessa asui vuoden 2000 lopussa 108 537 ulkomaalaistaustaista henkilöä. Pääkaupunkiseudulla ja koko Suomessa asuvan ulkomaalaistaustaisen väestön etnisessä taustassa ei havaittu suuria eroja. Euroopan eri alueilta tulleiden osuus kaikista ulkomaalaistaustaisista oli pääkaupunkiseudulla hieman pienempi kuin koko Suomessa. Sen sijaan Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulleiden osuus oli pääkaupunkiseudulla suurempi kuin Suomessa keskimäärin.

Vuonna 2000 ulkomaalaistaustaista väestöä oli Helsingissä 31 716, Espoossa 8 510 ja Vantaalla 7 487 henkilöä. Enemmistö kaikkiin näihin kaupunkiin muuttaneista ulkomaalaisista oli tullut Euroopasta. Eniten Euroopasta tulleita oli Helsingissä ja vähiten Vantaalla. Vantaalle muuttaneet

Taulukko 1. Ulkomaalaistaustaiset syntymämaan mukaan Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, pääkaupunkiseudulla sekä koko Suomessa vuonna 2000

Syntymämaa	Helsinki		Espoo		Vantaa		Pääkaupunkiseutu		Koko Suomi	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
Eurooppa	20 323	64,1	5 210	61,2	4 379	58,5	30 106	62,7	74 322	68,5
Kaukoita ja muu Aasia	4 013	12,7	1 333	15,7	1 074	14,3	6 477	13,5	13 271	12,2
Afrikka	4 009	12,6	948	11,1	1 257	16,8	6 228	13	9 083	8,4
Lähi-itä	1 418	4,5	475	5,6	499	6,7	2 395	5	6 463	6
Amerikat	1 458	4,6	388	4,6	177	2,4	2 039	4,2	3 850	3,5
Australia ja Oseania	151	0,5	44	0,5	23	0,3	218	0,5	403	0,4
Tuntematon	344	1,1	112	1,3	78	1	537	1,1	1 145	1,1
Yhteensä	31 716	100	8 510	100	7 487	100	48 000	100	108 537	100

¹Artikkelin kohderyhmänä ovat ulkomaalaistaustaiset, joihin sisältyvät ulkomaan kansalaisten lisäksi ulkomaila syntyneet Suomen kansalaiset, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Kielirajauksella pyrittiin poistamaan aineistosta ulkomaila syntyneet suomalaiset. Jos kohdejoukoksi olisi valittu ulkomaan kansalaiset, olisi selvityksen ulkopuolelle jäänyt suuri joukko Suomen kansalaisuuden saaneita henkilöitä, joilla kuitenkin olisi ulkomaalaistausta.

ulkomaalaiset olivat muuhun pääkaupunkiseutuun ja Suomeen verrattuna selvästi useammin kotoisin Saharan eteläpuolisesta Afrikasta. Sen sijaan Amerikoista muuttaneita oli vantaalaisten joukossa vähemmän kuin muilla alueilla.

Afrikasta ja Lähi-idästä tulleet työllistyvät heikosti

Vuonna 2000 pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaustaisista puolet kuului työvoimaan (työllisiin ja työttömiin). Lasten osuus väestöstä oli 17 prosenttia, opiskelijoita oli vajaa 10 prosenttia ja eläkeläisiä vain 4 prosenttia. Ulkomaalaistaustaisten työllistyminen vaihteli syntymämaittain huomattavasti. Työttömiä oli suhteellisesti eniten Afrikasta ja Lähi-idästä tulleiden joukossa ja vähiten Pohjoismaista tulleiden joukossa. Työttömyysaste oli Afrikassa ja Lähi-idässä syntyneillä jopa 37 prosenttia. Ulkomaalaistaustaisten keskimääräinen työttömyysaste oli pääkaupunkiseudulla 24 prosenttia ja koko maassa 30 prosenttia. Alhaisin työttömyysaste oli espoolaisilla ja korkein vantaalaisilla.

Ulkomaalaistaustaisten työvoima jakautui pääkaupunkiseudulla useille eri toimialoille. Eniten ulkomaalaistaustaisia (19 %) työskenteli yhteiskunnallisten palvelujen parissa. Lähes yhtä paljon ulkomaalaistaustaisia työllistyi kaupan sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialoille (18 %) kuten myös rahoitustoimintaa, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluja tuottaville toimialoille (18 %).

Yhteiskunnallisten palvelujen toimiala työllisti eniten (19 % työllisistä) Suomessa asuvia ulkomaalaistaustaisia. Toiseksi eniten (13 %) ulkomaalaistaustaisia työllistyi kaupan sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialoille. Lähes yhtä suuri osa ulkomaalaistaustaisista (12 %) työskenteli rahoitustoiminnan, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluiden toimialoilla. Espoon ulkomaalaistaustaisista työskenteli teollisuuden parissa suhteellisesti suurempi osa kuin Helsingin tai Vantaan ulkomaalaistaustaisista. Helsingissä puolestaan yhteiskunnalliset palvelut olivat hieman suositumpi toimiala kuin Espoossa tai Vantaalla.

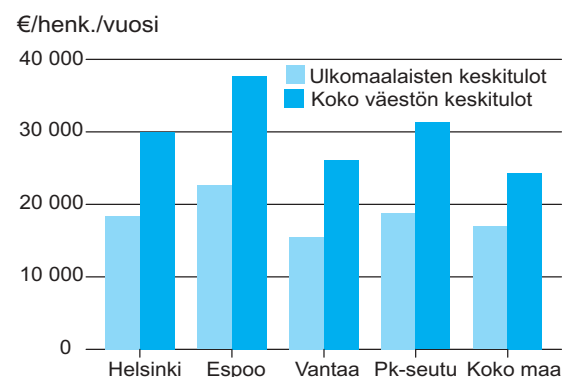
Ulkomaalaisten keskitulot koko väestön tuloja pienemmät

Työllisten suomalaisten keskitulot olivat selvästi suuremmat kuin ulkomaalaistaustaisten. Suurimmat erot keskituloissa olivat rahoitustoiminnassa, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluissa. Kyseisellä toimialalla koko väestön keskitulot olivat pääkaupunkiseudulla yli 17 000 euroa suuremmat kuin ulkomaalaistaustaisilla ja koko Suomen alueella 9 500 euroa suuremmat.

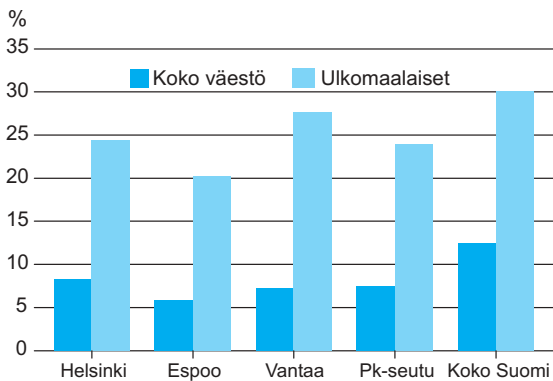
Vuonna 2000 pääkaupunkiseudun työllisten ulkomaalaistaustaisten keskitulot olivat lähes 19 000 euroa. Korkeimmat keskitulot olivat teollisuudessa, 27 656 euroa, sekä rahoitustoimintaa, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluja tuottavilla toimialoilla, 25 163 euroa. Matalimmat keskitulot olivat rakentamisen toimialalla, 19 210 euroa, sekä yhteiskunnallisia palveluja tuottavilla toimialoilla, 19 933 euroa.

Espoossa (22 600 euroa) asuvilla ulkomaalaistaustaisilla henkilöillä oli korkeammat keskitulot kuin Helsingissä (18 500 euroa) tai Vantaalla (15 600 euroa) asuvilla. Espoossa asuvien ulkomaalaistaus-

Kuvio 1. Tulonsaajiin kuuluvien ulkomaalaistaustaisten ja koko väestön keskitulot (euroa) vuonna 2000

Kuvio 2. Ulkomaalaistaustaisten ja koko väestön työttömyysasteet vuonna 2000

taisten tulonsaajien keskitulot olivat joka toimialalla paremmat kuin Vantaalla tai Helsingissä asuvien. Vantaalla asuvien ulkomaalaistaustaisten keskitulot olivat lähes joka toimialalla alhaisimmat.

Ulkomaalaistaustaiset miehet ansaitsivat naisia enemmän

Ulkomaalaistaustaiset naiset ansaitsivat vähemmän kuin ulkomaalaistaustaiset miehet kaikilla vertailualueilla. Pääkaupunkiseudulla ulkomaalaistaustaisten naisten keskitulot olivat 65 prosenttia miesten keskituloista, kun vastaava luku koko Suomen osalta oli 63 prosenttia. Ero miesten ja naisten tulojen välillä oli pienin Vantaalla, jossa naisten keskitulot olivat 70 prosenttia miesten keskituloista.

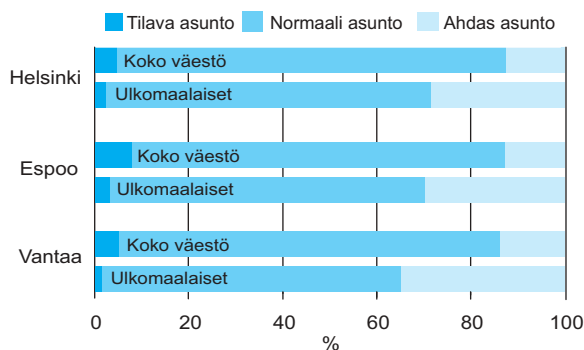
Työttömyys yleistä ulkomaalaistaustaisten keskuudessa

Ulkomaalaistaustaisten toimeentulo oli koko väestön toimeentuloa heikompaa monessa suhteessa. Heidän keskuudessaan oli enemmän työttömyyttä, ja he ansaitsivat vähemmän kaikilla toimialoilla. Vuonna 2000 ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste oli pääkaupunkiseudulla (24 %) korkeampi kuin koko väestön työttömyysaste (7,5 %). Suurin ero koko väestön ja ulkomaalaistaustaisten työttömyysasteissa oli Vantaalla, 20 prosenttiyksikköä. Pienin ero oli puolestaan Espoossa, 14 prosenttiyksikköä.

Ulkomaalaistaustaiset asuvat vuokralla ja suhteellisen ahtaasti

Vuokra-asunnossa asuminen oli pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaustaisten asutokuntien keskuudessa huomattavasti yleisempää kuin omistusasunnossa tai muulla tavalla hallitussa asunnossa. Ulkomaalaistaustaisista 76 prosenttia asui vuokra-asunnoissa ja 19 prosenttia omistusasunnoissa. Omistusasunnoissa asuvista asunto-osakkeen omistajien osuus oli ylivoimaisesti suurempi kuin talon omistajien osuus.

Kuvio 3. Ulkomaalaistaustaisten ja koko väestön asunnot asumisväljyyden mukaan vuonna 2000

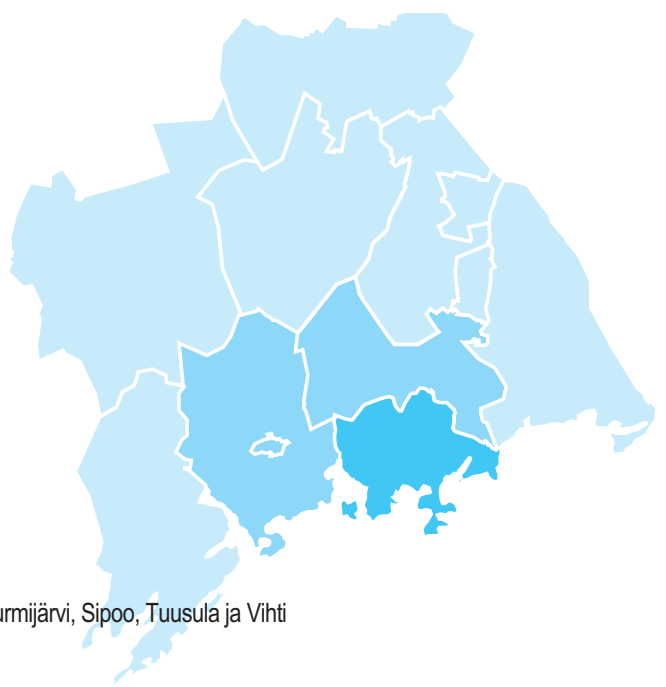

Omistusasunnossa asuminen oli ulkomaalaisasutokunnille selvästi harvinaisempaa kuin koko väestön asutokunnille. Ero oli havaittavissa kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa: Helsingin koko väestöstä asuntonsa omisti 46 prosenttia (ulkomaalaistaustaisista 18 %) ja Espoon sekä Vantaan väestöstä 56 prosenttia (ulkomaalaistaustaisista 26 % ja 18 %).

Pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaustaisten asutokuntien asunnoista 2/3 oli asumisväljyydeltään normaaleja, ja niissä asui noin puolet kaikista alueen ulkomaalaistaustaisista. Lähes puolet ulkomaalaistaustaisista asui ahtaasti. Maaryhmistä ahtaaimin asuivat Saharan eteläpuolisesta Afrikasta ja Lähi-idästä tulleet.

Lähde: Tellervo Nenonen. Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B2003:14. YTV, Helsinki.

Ulkomaalaistaustaiset asuivat ahtaammin kuin koko väestö. Helsingin, Espoon ja Vantaan koko väestöstä reilu 10 % asui ahtaissa asunnoissa, kun taas Helsingin ja Espoon ulkomaalaistaustaisista noin 30 prosenttia ja Vantaan ulkomaalaistaustaisista jopa 35 prosenttia asui ahtaasti.

Aluejako

Pääkaupunkiseutu:	Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa
Kehysalue:	Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula ja Vihti
Helsingin seutu:	Pääkaupunkiseutu ja kehysalue
Uusimaa:	Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat

Käsitteitä

Asunnon ostoaikomukset:

Niiden kotitalouksien osuus, jotka aikovat ostaa asunnon varmasti tai mahdollisesti seuraavan vuoden aikana.

Ilmanlaatuindeksi:

Ilman epäpuhtauksien (rikkidioksidi, typpidioksidi, häkä, otsoni ja hengitettävä pöly) kuukausittaisiin maksimiarvoihin perustuva indeksi.

Julkisen liikenteen matkustajat:

Helsingin sisäisen liikenteen matkustajamäärä.

Kuolleisuus (eli kuolevuus):

Käsitteellä tarkoitetaan kuolemista ilmionä, jonka väestöllistä vaikutusta tutkitaan, tai mitä tahansa mittalukua, joka ilmoittaa kuolleiden osuuden (yleensä promilleina) väestöstä tai jostakin väestöosasta.

Lento- ja laivaliikenteen matkustajat:

Lähteneet ja saapuneet matkustajat yhteensä.

Myynti:

Helsingin seudulla sijaitsevien yritysten arvonlisäveron alainen myynti.

Palkkasumma:

Helsingin seudulla sijaitsevien yritysten maksama palkkasumma.

Rikokset:

Väkivaltarikokset – poliisin tietoon tulleet henkeen tai terveyteen kohdistuvat rikokset sekä siveellisyyserikokset; Omaisuusrikokset – poliisin tietoon tulleet varkauudet, näpistyksen, ryöstöt, vahingon teot, moottoriajoneuvon luvattomat käyttöönotot, petokset jne.

Saldoluku:

Saldoluku suhdanne- ja kuluttajabarometrissä on suhdanteiden paranemista odottavien ja huononemista odottavien painotettu erotus. Positiivinen luku kuvaa optimistisia odotuksia.

Tuotanto:

Kuvaa alueen yritysten ja muiden yhteisöjen tuotannollista aktiiviteettia. 1) Helsingin seutu: Toimialoittaisten tuotannon kehitystä ennakoivien indikaattorien perusteella konstruoitu Helsingin seudun kokonaistuotannon ennakoiva kuvaaja. Tuorein katsauksessa esitettävä tieto perustuu indikaattoreiden ennakoarvoihin. Tietolähde: Kaupunkitutkimus. 2) Suomi: Tilastokeskuksen Kansantalouden neljännesvuosittilinpäiden bruttokansantuote kiintein hinnoin lukuun ottamatta tuoreinta neljänestä. Tuorein neljännes on Kaupunkitutkimuksen laatima ennakoarvio.

Työväilytilasto:

Työministeriön tilasto, joka perustuu työnhakijoiden rekisteriin. Työvoimatutkimuksen ja työministeriön luvut poikkeavat: työvoimatutkimuksen työttömyysasteet ovat 2–3 prosenttiyksikköä pienempiä.

Työttömyysaste:

Työttömien osuus työvoimasta.

Työvoimatutkimus:

Tilastokeskuksen otospohjainen kuukausittain tehtävä haastattelututkimus. Työllisyyttä koskevissa toimialoittaisissa tiedoissa on pienten toimialojen kohdalla suurehko virhemarginaali.

HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

Ilmestyy vuonna 2004 viikoilla 10, 23, 36, 49

Toimitus ja julkaisija

Helsingin kaupungin tietokeskus

PL 5520

00099 Helsingin kaupunki

Faksi (09) 169 3200

www.hel.fi/tietokeskus/tilastoja/suunnat, www.ytv.fi

Lisätietoja:

Carolina Sierimo, Helsingin kaupungin tietokeskus, p. (09) 169 3193

carolina.sierimo@hel.fi

Tuula Lappalainen, Helsingin kaupungin tietokeskus p. (09) 169 3752

tuula.lappalainen@hel.fi

Ari Lainevuori, YTV, puh. (09) 1561 291

ari.lainevuori@ytv.fi

KUSTANTAJAT

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta
(YTV)

Helsingin kaupungin tietokeskus

Espoon tieto- ja tutkimuspalvelu

Vantaan tilasto- ja tutkimusyksikkö

Uudenmaan liitto

Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus

Helsingin kauppamari